

Paweł Świerczek¹**Bartosz Wanot²****Adriana Kosior-Lara³**

SERCE, DUSZA, CIAŁO MIARĄ WARTOŚCI MORALNEJ CZŁOWIEKA

THE HEART, THE SOUL AND THE BODY AS THE MEASURE OF HUMAN MORAL VALUE

Streszczenie. Leczenie, terapia i rehabilitacja chorób serca, a nie niepotrzebna transplantacja i operacja stanowią o sercu, etyce i przysiędze zawodowej ludzi wykonywującej te czynności. Nie pieniądze w postaci gratyfikacji, ale życie ludzkie stanowi zasadniczą pulę w tej grze, nawet gdyby pacjent miał być częściowo kaleką to i tak chce żyć i być przydatnym dla społeczeństwa. Dusza stanowi niematerialny i nieśmiertelny pierwiastek ożywiający ciało i opuszczający je w chwili śmierci. Dusza wyróżnia przedmioty żywe obdarzone oddechem od martwych. Upodobanie ciała ludzkiego jest rzeczą względną, zależną od gustu obserwatora czy współpartnera życiowego. Może być pracowite, gnuśne lub leniwe, cnotliwe, grzeszne i obojętne. Ciało ludzkie z natury rzeczy jest świętym, bezgrzesznym i sprawiającym życiowe przyjemności nie tylko dla siebie, ale również dla współpartnera.

Abstract. Treatment, therapy and rehabilitation of heart diseases, as opposed to unnecessary transplantation and surgery, constitute the heart, the ethics and the professional oath of people performing these tasks. It is not money in the form of a bonus, but human life that is an essential part in this game, even if the patient became partially disabled, they would still want to live and be useful to society. The soul is the immaterial and immortal element animating the body and leaving it at the time of death. The soul is characteristic of animate objects endowed with breathing, as opposed

¹ Dr hab. Paweł Świerczek

² Dr n. med. Bartosz Wanot, Koordynator Instytutu Zdrowia i Pielęgniarstwa, adiunkt, Akademia Polonijna w Częstochowie, b.wanot@ap.edu.pl

³ Mgr piel. Adriana Kosior-Lara, Instytut Zdrowia i Pielęgniarstwa, Akademia Polonijna w Częstochowie

to the dead ones. A predilection for the human body is a relative matter, depending on the taste of an observer or a life partner. It may be hard-working, slothful or lazy, virtuous, sinful or indifferent. The human body is inherently holy, sinless and it gives life pleasures not only to itself but also to the partner.

1. Serce człowieka jako pompa oraz wzór miłości w życiu społecznym

Serce jest mięśniowym narządem warunkującym obieg krwi w organizmie. Podzielone jest na dwa przedsionki i dwie komory, przy czym prawa komora i prawy przedsionek tłoczą krew żylną, natomiast lewa połowa serca tłoczy krew tętniczą. Między przedsionkami a komorami znajdują się ujścia przedsionkowo-komorowe, okresowo zamykane przez zastawki (prawą trójdzielną, lewą dwudzielną). Do przedsionka prawego uchodzą żyły główne, do lewego płucne. Z lewej komory odchodzi aorta, rozpoczynająca duży obieg krwi, z prawej komory - tętnica płucna rozpoczynająca mały obieg krwi. Mięsień sercowy zbudowany jest z szczególnej tkanki mięśniowej poprzecznie prążkowanej, której włókna tworzą mięsień sercowy. Serce jako jedyny narząd w organizmie posiada swój automatyzm pracy zwany układem bodźcowo-przewodzącym, w którym powstają impulsy, które są przekazywane do całego mięśnia serca czego skutkiem jest praca mechaniczna serca. Serce jest odżywiane przez tętnice wieńcowe (naczynia wieńcowe)⁴.

Praca serca polega na rytmicznych skurczach i rozkurczach mięśnia sercowego przetłaczających krew do krwiobiegu małego i dużego w odpowiednim kierunku dzięki zastawką, odżywiając wszystkie części ciała ludzkiego. Serce można porównać do pompy ssąco-tłoczącej, która tłoczy krew. Pracę serca reguluje tzw. autonomiczny układ nerwowy⁵.

Choroby serca spowodowane są głównie miażdżycą i nadciśnieniem tętniczym jak również wadami wrodzonymi, zakażeniami

⁴ Ślusarczyk K. Podstawy anatomii dla studentów kierunku lekarsko-dentystycznego. Śląska Akademia Medyczna, Katowice 2008

⁵ Ślusarczyk K. Podstawy anatomii dla studentów kierunku lekarsko-dentystycznego. Śląska Akademia Medyczna, Katowice 2008

czy zakażeniami. Choroby te leczy się farmakologicznie, terapeutycznie bądź w przypadkach szczególnych chirurgicznie przy krótkotrwałym użyciu (na czas operacji) specjalnej aparatury zwanej sztucznym płuco-sercem stanowiącym zespół pomp, połączony z naczyniami krwionośnymi.

Leczenie, terapia i rehabilitacja, a nie niepotrzebna transplantacja i operacja stanowią o sercu, etyce i przysiędze zawodowej ludzi wykonywującej te czynności. Nie pieniądze w postaci gratyfikacji, ale życie ludzkie stanowi zasadniczą pulę w tej grze, nawet gdyby pacjent miał być częściowo kaleką to i tak chce żyć i być przydatnym dla społeczeństwa.

Miłość objawia się w słowach, czynach, godziwych i dobrych uczynkach. Stąd wprowadzenie do praktycznego życia słowa: proszę - dziękuję, przebaczam - proszę o przebaczenie; czyny godziwe to wierność, zaufanie i łaska; dobre uczynki tj. porady bez gratyfikacji, pomoc w biedzie i nieszczęściach oraz czyny przynoszące chlubę bliżnim, rodzicom i dzieciom, braciom i siostram, krewnym i znajomym, koleżankom i kolegom, rodowi i narodowości, własnemu społeczeństwu i Światu.

Przyjąć trzeba, że nie ma miłości bez solidarności, uczciwości i pracowitości. Co najwyżej może to być zauroczenie, kochanie bez odpowiedzialności za drugiego czy drugich, bądź miłostka przelotna, ale nie miłość, która jest wieczna (dozgonna), trwała i odpowiedzialna, mimo przejściowych kryzysów. Miłość dotyczy tylko Boga i ludzi przezeń stworzonych a nie rzeczy martwych, zwierząt i terytorium różnego typu. Jeśli takowa występuje stanowi anomalię współżycia społecznego.

Miłość może być spontaniczna (od pierwszego wejrzenia), może narastać stopniowo (narzeczeństwo), bądź utrwalac się (w miarę upływu współżycia małżonków). Warto zaznaczyć, że jeżeli istnieje miłość lesbijska, to istnieje i gejowska, a na pewno istnieje miłość matczyna, jak i ojcowska, ale twierdzę, że dziecko potrzebuje matki i ojca, mimo iż swoje uczucia rodzicielskie wyrażają w różny sposób. Z rozważań tych wynika, że serce i miłość (dawana, a nie tylko brana) należy do społeczności i daje sporo satysfakcji osobistej.

2. Dusza ludzka (duch, psyche) i duchowość człowieka.

Dusza stanowi niematerialny i nieśmiertelny pierwiastek ożywiający ciało i opuszczający je w chwili śmierci (wyzionął ducha, oddał ducha). Dusza wyróżnia przedmioty żywe obdarzone oddechem od martwych. Dusza jest nieśmiertelna i uzyskuje nagrodę lub karę pośmiertną (chrześcijaństwo, zoroastryzm) idąc do nieba, czyśćca lub piekła (jeśli grzechy, postępowanie za życia są niewybaczalne). W tradycyjnej psychologii oznacza ogół władz psychicznych człowieka (psychikę), czyli siły witalne, a więc energię⁶.

Energia to niezbędna siła witalna mogąca przekraczać granice czasoprzestrzeni i przenikać wszystkie zjawiska. Tradycyjne i lokalne systemy duchowe i lecznicze uznają i wykorzystują pojęcie energii witalnej, nazywanej uniwersalną siłą witalną, co potwierdza nawet współczesna fizyka kwantowa. Zarówno materia, jak i przestrzeń uważane są jako część pola kwantowego, a materia stanowi lokalne skupiska energii w obrębie pola (przestrzeni). Pola energii mogą być sferą, którą zamieszkują istoty niematerialne, takie jak anieli i inni przewodnicy duchowi⁷.

Energia składa się z egzergii (B) i anergii (A), gdzie : $E = B + A$, przy czym B jest zdolnością do wykonania pracy względem otoczenia (czasoprzestrzeni), A to składnik energii niezdolny do wykonania pracy względem panującego otoczenia. Zatem istnieje energia materialna zniszczalna (wyzwalająca się kosztem ubytku masy) i niematerialna (niezniszczalna, duchowa, nieśmiertelna tak jak dusza ludzka). Ta ostatnia za swe uczynki może być nagrodzona, pokutująca i nagrodzona bądź potępiona⁸.

Współczesna duchowość ma charakter wielokulturowy i międzywyznaniowy jak również powoduje przeżycia duchowe jednostki. Święte teksty światowych religii są powszechnie dostępne i w większości szkół są przedmiotem rozważań, szykując się do uczestnictwa w globalnej społeczności. Stykając się z różnymi poglądami ludzie

⁶ Encyklopedia powszechna PWN. Wydanie drugie. Tom I. PWN. Warszawa 1983

⁷ Bloom W., Hall J., Peters D. lustrwany przewodnik: umysł, ciało, duch. Reader's Digest Warszawa 2012, str.302

⁸ Świerczek P. Zadania z techniki cieplnej. Część I UŚI. Wydanie II zmienione i uzupełnione UŚI. Katowice 1970

odchodzą (ok.70%) od tradycji jednego wyznania, nie stając się ateistami, ale krytycznie podchodzą do duchowości⁹. Światowy ruch międzywyznaniowy sprzyja dialogowi między religiami, a jego logo stanowi krąg zawierający symbole najważniejszych wyznań. Istnieje różnica pomiędzy duchowością a religią. Duchowość jest doświadczeniem jednostkowym i osobistym, a religia stanowi zorganizowany system przekonań i zwyczajów grupy ludzi. Zarówno duchowość, jak i religia łączą się wzajemnie i uzupełniają. Duchowość jest aspektem życia wewnętrznego, dzięki któremu jednostki uzyskują trwałe zrozumienie osobistych przeżyć i cenią sobie niematerialny wymiar życia i nieprzemijającą rzeczywistość. Zatem programy nauczania muszą przyczyniać się do duchowego rozwoju słuchaczy, muszą kształtować dusze ludzkie. Współczesna definicja duchowości mówi, że jest ona naturalną łącznością człowieka z cudem i energią przyrody, kosmosu i wszelkim bytem oraz wrodzoną zdolnością do zgłębiania i rozważania jej znaczenia. Duchowość oznacza życzliwe i wolne od uprzedzeń podejście, dążące do zrozumienia wielu różnych aspektów egzystencji, szanuje tradycyjne wierzenia, uwzględnia związki między duchowością, rozumem i zdrowiem, sprawiedliwością społeczną, ochroną środowiska oraz obowiązującymi prawami i obowiązkami obywateli¹⁰.

Istotą współczesnej duchowości stanowi myśl, że każda jednostka może doświadczyć cudu, energii i ducha życia, przy czym przeżycia duchowe są przejawem naturalnego ludzkiego doświadczenia, które mogą wpłynąć na nasze życie i zmienić je, bez względu czy jest człowiekiem wierzącym czy ateistą, osobą uduchowioną czy materialistyczną, niezależnie od wieku, płci, narodowości, rasy i kultury. Przeżycia duchowe mogą być wywołane wieloma impulsami, ale ich rzeczywisty charakter przeżycia jest taki sam: dobroczynny i ożywczy, zmieniający samopoczucie i sposób myślenia, dając jedność z wszelkimi stworzeniami, wzmożona świadomość, miłość i jej spełnienie.

⁹ Bloom W., Hall J., Peters D. *Istrowany przewodnik: umysł, ciało, duch*. Reader's Digest Warszawa 2012, str.228

¹⁰ Wikipedia. Wolna encyklopedia. <https://pl.wikipedia.org>. Dostęp 26.02.2016

3. Ciało ludzkie powłoką dla różnych organów wewnętrznych człowieka, serca i duszy oraz jego etyczne walory

Ciało ludzkie oparte na kręgosłupie stanowiącym kostny szkielet osiowy człowieka, zbudowany z kręgów, stanowi powłokę i ochronę dla wszystkich organów wewnętrznych, również serca i mózgu (jako miejsca powstawania świadomości). Mózg jest ochraniający przez kości czaszki, natomiast serce przez szkielet klatki piersiowej¹¹. Ciało okalające kręgosłup i wszystkie organy wewnętrzne może być piękne, nadobne i szkaradne, smukłe, prawidłowe i otyłe. Upodobanie ciała ludzkiego jest rzeczą względną, zależną od gustu obserwatora czy współpartnera życiowego. Może być pracowite, gnuśne lub leniwe, cnotliwe, grzeszne i obojętne. Poprzez naukę i ćwiczenia cielesne można go kształtować w myśl wymogów nie mody, lecz jego funkcji jaką ma pełnić. Ciało ludzkie z natury rzeczy jest świętym, bezgrzesznym i sprawiającym życiowe przyjemności nie tylko dla siebie, ale również dla współpartnera. Złe wzory wyniesione z domu rodzinnego i kultywowanie w przyszłości dają optakane wyniki. Ciało może kusić do grzechu (bez względu na płeć) bez jakiegokolwiek zasadnej celowości, albo ze względów kultury środowiskowej, zazdrości i chytryści osoby napastującej do pieszczot i stosunku seksualnego, a gdy pojawi się dziecko żądanie alimentów od współpartnera, nie licząc się ze stresem i zobowiązaniami z jego strony. Drugiej stronie utrudnia się życie i pożycie małżeńskie, okaleczając jego osobowość. Takie postawienie sprawy uważane za głęboko niemoralne, niegodne człowieka, tym bardziej chrześcijanina. Zdrada małżeńska jednorazowa może być wybaczalna, ale zdrady permanentne już nie, gdyż przeczą wzajemnej miłości małżeńskiej. A są one przyczyną częstych rozwodów cywilnych lub separacji, co niewątpliwie odbija się ujemnie na potomstwie. Jeśli następuje rozbitcie małżeństwa przez osobę trzecią, to osoba ta powinna ponieść wszystkie koszty tego rozbitcia i zapewnić byt całej rodzinie, którą rozbił z własnej swawoli lub braku poczytalności tego czynu, bez żądania alimentów na żonę i dzieci z rodziny rozbitej. Rozbijanie rodzin jest bowiem niemoralne i nie może powodować skutków ubocznych pokrzywdzonych osób osamotnio-

¹¹ Ślusarczyk K. Podstawy anatomii dla studentów kierunku lekarsko-dentystycznego. Śląska Akademia Medyczna, Katowice 2008

nych, a tym bardziej potomstwa zmieniającego swą matkę czy ojca. Chyba, że jest oczywista wina jednego współmałżonka w rozkładzie małżeństwa (np. przemoc).

O higienę ciała należy dbać, ale nie tylko o higienę materialną i wygląd osobisty, ale przede wszystkim o higienę duchową. Nie należy więc oddawać się obżarstwu, pijaństwu i rozpucie, wyuzdaniu, zezwalaniu obmacywania się, częstej zmianie partnerów wśród konkurentów starających się o względy, nadużywaniu stosunków seksualnych, roznieglizowywaniu się i nęceniem powabem własnego ciała, zdradzie małżeńskiej, prowadzeniem podwójnego życia seksualnego itp. Należy więc dbać nie tylko o zdrowie i czystość fizyczną, ale i o zdrowie i czystość moralną własnego ciała nie rezygnując z dopuszczalnych uciech, nie popadając w melancholię i świadome umartwianie się, gdyż życie składa się z pracy, zadumy (w tym i modlitwy) oraz wypoczynku i zabawy.

Tak, jak serce przynależy do społeczeństwa, dusza do Boga, tak ciało wraz z innymi organami należy do maki Ziemi, a rozum do społeczności. Serce, dusza i ciało należy pielęgnować, a rozum rozwijać dla dobra ogółu ludzkości.

Serce świadczy o miłości i szczodroblewości, dusza o wierności i szczerości a ciało o czystości i cnotliwości.

Piśmiennictwo:

1. Bloom W., Hall J., Peters D. lustrowany przewodnik: umysł, ciało, duch. Reader's Digest Warszawa 2012, str.302
2. Bloom W., Hall J., Peters D. lustrowany przewodnik: umysł, ciało, duch. Reader's Digest Warszawa 2012, str.228
3. Encyklopedia powszechna PWN. Wydanie drugie. Tom I. PWN. Warszawa 1983
4. Ślusarczyk K. Podstawy anatomii dla studentów kierunku lekarsko-dentystycznego. Śląska Akademia Medyczna, Katowice 2008
5. Świerczek P. Zadania z techniki cieplnej. Część I UŚI. Wydanie II zmienione i uzupełnione UŚI. Katowice 1970
6. Wikipedia. Wolna encyklopedia. <https://pl.wikipedia.org>. Dostęp 26.02.2016